

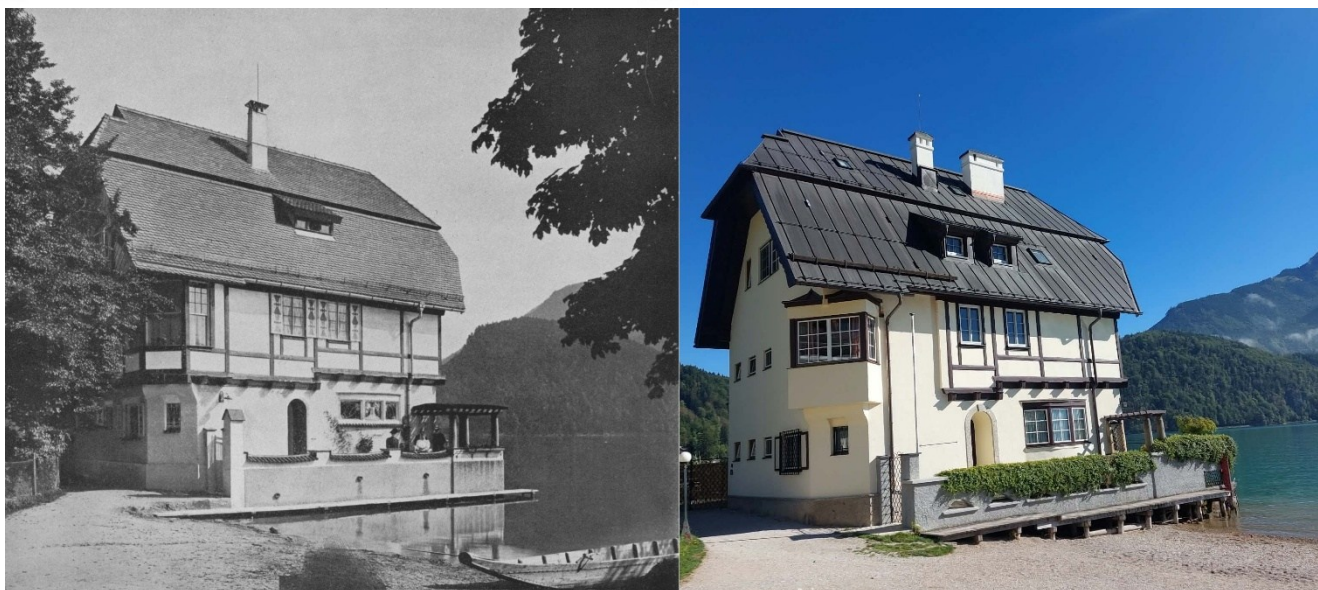
Vítejte u dalšího, letošního šestého, vydání Občasníku Prahou jinak. V tomto krátkém periodiku distribuovaném zájemcům bezplatně přinášíme tipy na pražské výlety a zajímavosti, stejně jako historické střípky i pozvání na zajímavé akce. Občasník má hned několik pravidelných i méně pravidelných rubrik – stavba měsíce, výročí měsíce, architekt měsíce, tip na výlet či příběh měsíce. Jakoukoliv zpětnou vazbu pak rádi přivítáme na prahoujinak@email.cz. Zároveň neváhejte měsíčník šířit komukoliv, koho by téma Prahy, jejích příběhů, staveb a krás mohlo zajímat. Tématem tohoto čísla jsou **stromy**, což navazuje na minulou soutěžní otázku. **Na úvod připomínáme, že Prahou jinak spustilo web prahoujinak.com.** Na této stránce najdete vždy aktuální program komentovaných procházek, možnost zakoupení vstupenek přímo přes platební bránu, ale i mnoho článků a dalších rubrik.

STAVBA VYDÁNÍ

Stavba měsíce ještě připomene letní čas a tematicky tak přiblíží realizace českých architektů a umělců v zahraničí. Dva vybrané příklady jsou svým způsobem unikátní. Dnes bychom je sice museli hledat za hranicemi Česka, v době jejich realizace se o zahraničí však nejednalo. První stavba se totiž nachází u **jezera Wolfgangsee v Rakousku** a druhá v **italském přístavním městě Terst**, které bylo až do první světové války součástí Rakouska-Uherska, tedy s českými zeměmi společného soustátí. Důvodem, proč se bezesporu velmi nadaní architekti a umělci příliš netlačili do zakázek a tvorby staveb ve městech jiných zemí, bylo více – především však šlo o dostatek zakázek v domovině i znalost prostředí.

První popisovanou stavbou je jedna z vilových realizací **Jana Kotěry (1871-1923)**. Ten v období prvních deseti let 20. století vytvořil řadu rodinných domů a vil, ve kterých kombinoval několik vlivů – secesi, anglickou vilovou architekturu a lidovou architekturu. S různými obměnami takto vytvořil vily v jihočeské Bechyni, Praze (Trmalova vila a Suchardova vila) nebo právě u jezera Wolfgangsee. Tuto vilu si pro sebe nechal postavit významný pražský právník **Ferdinand Tonder**, pro jehož byt na Václavském náměstí Kotěra již o 5 let dříve vytvořil tzv. orientální salón. Kotěra totiž přistupoval k architektuře ve stylu tzv. *gesamtkunstswerku*, kdy věřil a snažil se sám svým příkladem dokázat, že architekt by měl být schopen kromě fasády a hmoty domu navrhnout i interiér včetně všech detailů. I proto dnes v Trmalově vile ve Strašnicích naleznete výstavu nábytku navrženého Janem Kotěrou. Jak vidíte z následujícího obrázku, Tonderova vila i přes určité zásahy vypadá po 120 letech stále působivě. Dnes je v soukromých rukou, a je možné ji tak obdivovat pouze zvenčí (na rozdíl od zmiňované Trmalovy vily, kterou doporučujeme k návštěvě).

Mimochodem vrcholem vilového období Jana Kotěry byla realizace jeho vlastní vily v roce 1908, která se už stylově odlišuje a od výtvarně pestré podoby za použití dřevěných prvků přešel ke škrábané omítce a strohosti fasády, kde jedinou dekorací tvoří přiznaná cihla. **Právě Kotěrova vlastní vila je jednou ze zastávek na trase komentované procházky Jak bydleli architekti 2, která se bude konat 18. 10. 2026 od 16:30.**

Tonderova vila u jezera Wolfgangsee po dokončení (po roce 1906) a v roce 2026

Druhou stavbou je pak **budova banky Praga** v Terstu od architekta **Osvalda Polívky (1859-1931)** se sochami od **Ladislava Šalouna (1870-1946)**. Právě tato dvojice autorů spolupracovala na více než deseti stavbách (např. Obecní dům, Nová radnice nebo Nakladatelství Topič na Národní), oba patřili ke špičkám secese ve svých oborech, a tak není překvapením ani jejich spojení při realizaci víceúčelového paláce v tehdy nejvýznamnějším rakouskouherském přístavu Terstu. Jedním z účelů stavby bylo zřízení pobočky Živnostenské banky pro Čechy a Moravu, po roce 1918 se však Praha a Terst ocitly v úplně jiných státních útvarech a působení Živnostenské banky v Terstu tak skončilo v roce 1928 (dnes jde o budovu Deutsche bank). Jen krátce předtím v roce 1926 byly osazeny **Šalounovy alegorické sochy Práce a Průmysl**,

kteří sice byly součástí projektu od počátku, ale kvůli 1. světové válce nestihly být osazeny. Jak socha sama prozrazuje, odlita byla v Praze Frantou Anýžem, do Terstu tak již byla dopravena jako celek. Kromě toho si i po 100 letech můžeme povšimnout i drobného písmene Š, kterým Šaloun některé své sochy podepisoval. **I tvorba Ladislava Šalouna bude představena detailně dne 18. 10. 2026 na komentované procházce Jak bydleli architekti 2**, Šaloun sice nebyl architekt, ale výrazně se podílel na vybudování a návrhu svého ateliéru s domem na Vinohradech.

TÉMA VYDÁNÍ

Minulá soutěžní otázka se týkala stromů, a proto se na ně blíže podíváme i v tématu vydání. Praha má mnoho parků a veřejných prostranství, v nichž lze obdivovat jak přirozeně se v Česku vyskytující druhy, tak mnoho exotických dřevin, které k nám doputovaly rozličnými způsoby.

Než se podíváme na cizokrajné stromy (tzv. exoty), začněme u stromů, které v Praze a okolí rostly vždycky. Pražskou krajinu by bez zásahu člověka pokrývaly hlavně dubohabřiny a doubravy. Duby, habry, lípy a místy i buky proto dodnes tvoří páteř pražské zeleně. Lesy zabírají přes deset procent rozlohy města a jen v uličních stromořadích roste kolem 68 tisíc stromů více než šedesáti druhů. Nejčastější jsou mezi nimi lípa srdčitá a lípa velkolistá, ale hned za nimi i nepůvodní akát. Domácí druhy převažují i mezi pražskými památnými stromy - nejvíc je dubů, po nich lip a jasanů. Vůbec prvním památným stromem v Praze se v roce 1994 stala lípa srdčitá v Chabech u Třebonic, dodnes nejmohutnější lípa ve městě, stará téměř tři sta let. Nejstarší dřevinou historického centra je zase tis červený v rajském dvoře františkánského kláštera u Panny Marie Sněžné. Vedle těchto „obyčejných“ stromů ale v Praze najdeme i desítky cizokrajných druhů, které sem přinesla záliba v exotice.

Skutečný příliv těchto dřevin přišel na počátku 19. století, kdy je začaly pěstovat šlechtické a vědecké zahrady. **Liliovník tulipánokvětý** je doložen už v roce 1804 v Kanálce na Vinohradech. Z doby kolem roku 1808 pocházejí první zprávy o **borovici vejmutovce** a v Královské oboře byl tehdy vysazen i jeden z prvních **jinanů dvoulaločných** u nás. Ve druhé polovině 19. století se pak exotické stromy rozšířily z panských zahrad do veřejných parků, a právě odtud pochází většina těch, které dnes potkáváme.

Některé exotické stromy ale v Praze rostou ještě déle. Patří k nim **platany**, které dnes tvoří mnoho pražských alejí. Díky odolnosti vůči městskému prostředí a mohutné koruně, která v létě dává stín a chládek, patří k oblíbeným městským stromům. Nejslavnějším z nich je tzv. **Beethovenův platan** v zahradě Velkopřevorského paláce za Lennonovou zdí, nejspíše jde o nejmohutnější platan v Praze. Vysazen byl nejdříve při barokní přestavbě paláce ve 20. letech 18. století, podle jiných odhadů až kolem roku 1810. Pod jeho korunou prý odpočíval Ludwig van Beethoven při svém pražském pobytu v roce 1796. Skladatel tu ale pobýval v únoru, a tak jde spíš o jednu z mnoha malostranských legend. Ještě starší jsou **jírovce maďaly** v oboře Hvězda u Libocké brány, vysazené pravděpodobně v roce 1745. Legenda tvrdí, že je do tvaru koruny vysadila sama Marie Terezie, když po své korunovaci na českou královnu v roce 1743 navštívila Hvězdu. Z původní skupiny dnes zbývá pět stromů.

Velkou postavou této doby byl hrabě **Arnošt Emanuel Silva-Tarouca**. V roce 1885 začal kousek za hranicemi dnešní Prahy budovat **Průhonický park**, který patří k vrcholným krajinářským parkům na světě. Na ploše přes 250 hektarů v něm Silva-Tarouca spojil umělecky komponovanou krajinu s mimořádnou sbírkou domácích i cizokrajných dřevin, dnes čítající kolem 1 600 druhů a kultivarů. **Park od roku 2010 patří spolu s historickým centrem Prahy na seznam světového dědictví UNESCO.** Silva-Tarouca stál v roce 1908 i u zrodu Dendrologické společnosti, která se stala jeho životním dílem. Společnost dovážela dřeviny z ciziny a díky ní se po Praze rozšířily cedry, dovezené jako semenáčky z Nizozemska. **Proto dnes na řadě míst v Praze potkáte cedry zhruba stejného stáří.**

Některé „exoty“ jsou ale překvapivě mladé. **Sekvojovce obrovské** v Kunratickém lese vysadil místní lesník až v roce 1954, a to ze semen slavných sekvojovců (nejvyšších v ČR) z Ratměřic na Benešovsku.

Starší (ale nižší) sekvojovce než v Kunratickém lese můžete potkat třeba v Havlíčkových sadech. **Metasekvoje čínská** v botanické zahradě Na Slupi je jedním z prvních stromů svého druhu v Evropě, první na našem území a zřejmě i nejvyšším na našem území. Tento strom byl dlouho znám jen ze zkamenělin a jeho semena se do Evropy dostala teprve v roce 1948.

Oblíbeným stromem je také již zmíněný **jinan dvoulaločný**, jeden z mála stromů, které lidé znají i pod latinským jménem *ginkgo biloba*. Tento strom je unikát, jde o jediný žijící druh celé své vývojové linie, často nazývaný živoucí fosilií. Praha má navíc vlastní kultivar jinanu, *ginkgo biloba Praga*. Roste v botanické zahradě Na Slupi a s krátkým silným kmenem a širokou deštníkovitou korunou připomíná obří bonsaj. Dlouho se ostatně pěstoval v nádobě a tvarovali ho zahradníci. **Vysazen byl zřejmě kolem roku 1862, tedy ještě dřív, než zde byla botanická zahrada otevřena.** Univerzitní botanická zahrada byla sice založena už v roce 1775 na Smíchově a je nejstarší nepřetržitě fungující botanickou zahradou u nás, smíchovské prostředí jí ale nesvědčilo, trpěla zde záplavami i průmyslovým znečištěním. Po ničivé povodni v roce 1890 proto našla nový domov na Slupi, kde byla otevřena v roce 1898. **Do venkovní části této botanické zahrady můžete celoročně zavítat zdarma, což vřele doporučujeme.**

Jak vidíte, platí, že na krásné a zajímavé stromy můžete v Praze narazit při jakékoli procházce, i tam, kde byste je vůbec nečekali. Koho by zajímaly ty památné, najde [seznam všech 201 z nich zde](#).

Cedr himalájský Na Balkáně

rozkvetlý Liliovník tulipánokvětý v malešické botanické zahradě

KULTURNÍ TIPY

Od pátku 9. 10. do neděle 11. 10. se bude konat druhý ročník přehlídky **současného umění ArtKryt**. Unikátní akce je pořádána v unikátním prostoru, a to v krytu Folimanka na Praze 2. Více informací najdete na [webu městské části](#).

Do 30.10. je možné v **Letohrádku Hvězda** navštívit výstavu **Rajzovní deníky, mapy a průvodce**. Jedná se o putovní výstavu, která propojuje současnou ilustraci s kresbami renesančních a barokních cestovatelů a kartografů. K vidění jsou jak originály cestovních skicáků českých malířů, tak kresby anglického vzdělance z 16. století, nebo moderní grafiky.

Výstavy zdarma se konají také v impozantním prostoru budovy Akademie věd ČR na Národní. Až do 18. listopadu zde můžete navštívit výstavu **Služba vlasti: Každodennost povinné vojenské služby v českých zemích (1868–2004)**. Otevřeno je v pracovní dny od 10 hodin do 18 hodin.

V **Muzeu českého designu** je pro zájemce o československou brutalistní architekturu připravena až do 15.1.2027 výstava s názvem **Hnusný**, která představuje nábytek a interiérové objekty z let 1960-1989. Více informací včetně ceny vstupného naleznete na stránkách muzea [Výstava HNUSNÝ](#).

V dalším unikátním prostoru, v **zámku Veleslavín**, se bude od 27. 10. do 7. 12. 2026 konat výstava **TGM NA SÍTI**, která „přibližuje Tomáše G. Masaryka jako angažovaného intelektuála ve specifických komunikačních fenoménech, jakými jsou práce s informacemi, nastolování agendy, konspirační teorie, manipulace veřejným míněním, lobbying, propaganda nebo komunikace prezidenta republiky či způsob dorozumívání se v rodině.“ K výstavě navíc vznikla [volně přístupná odborná publikace o 130 stranách](#).

SOUTĚŽ

Soutěžní otázka se tentokrát týká již zmíněného architekta Jana Kotěry. **Zajímá nás jakou stavbu Jana Kotěry máte nejradši a případně proč?**

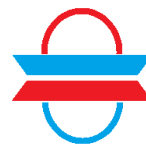
Své odpovědi zasílejte **do 30. 11. 2026 na e-mailovou adresu prahoujinak@email.cz** a do předmětu **pište slovo Soutěž**, nebo pod příspěvek věnovaný soutěži na sociálních sítích. Vylosovaný výherce získá knihu **Fenomén Jan Kotěra** od Miroslava Zelinského s kresbami Davida Vávry. Kniha bude navíc předána na libovolné procházce **Prahou jinak**, na kterou vítěz soutěže získá **bezplatný vstup**.

Výhercem minulé soutěže se stala Vilma Bílková, která odpověděla, že ji fascinují exotické keře, kolem kterých běžně chodíme a nepřikládáme jim žádnou důležitost. Zejména pak úplně obyčejná juka, která zde roste na sídlišťích a vydrží každé počasí.

NA

POZVÁNKA PROCHÁZKY

Jak bylo uvedeno výše, vstupenky na komentované procházky je nově možné zakoupit přes web prahoujinak.com, platební brána se však otevře přímo i z tohoto Občasníku, kliknete-li na libovolnou vstupenku na některou z procházek.

neděle 11. 10. 2026 14:45 **Pražským hradem jinak** [180 Kč základní vstupné](#) / [130 Kč snížené vstupné](#)

neděle 18. 10. 2026 13:00 **Jak bydleli architekti 1** [180 Kč základní vstupné](#) / [130 Kč snížené vstupné](#)

neděle 18. 10. 2026 16:30 **Jak bydleli architekti 2** [180 Kč základní vstupné](#) / [130 Kč snížené vstupné](#)

neděle 1. 11. 2026 13:00 **Po trase metra D** [180 Kč základní vstupné](#) / [130 Kč snížené vstupné](#)

neděle 1. 11. 2026 16:15 **Vyšehradem jinak** [180 Kč základní vstupné](#) / [130 Kč snížené vstupné](#)

A protože se blíží dvě premiérové procházky, na závěr si je více představíme. Jak bylo avizováno na více místech tohoto Občasníku, v neděli 18. 10. 2026 v 16:30 se bude poprvé konat procházka **Jak bydleli architekti 2 (Praha 10)**. Na této procházce projdete vinohradskou vilovou zástavbou se zaměřením na vily, které pro sebe, své rodiny a svou tvorbu nechali postavit architekti, a to především v první polovině 20. století. Šlo o architekty méně známé, ale i ty nejznámější a na jejich stavbách je vidět nejen jejich osobní vkus a architektonická dovednost, ale i překotný vývoj architektury. **Každá zastávka představí samotnou stavbu, jejího autora i jeho osud a další (především pražskou) tvorbu.** Z osobností, kterým se budeme jmenovat, můžeme zmínit Jana Kotěru, Františka Alberta Libru, Bedřicha Bendelmayera, Antonína Turka nebo sochaře Ladislava Šalouna, který se podílel na realizaci své vlastní vily s ateliérem. Více informací včetně fotek z trasy naleznete [v samostatném představení procházky na webu Prahou jinak](#).

O dva týdny později, 1. 11. 2026, se od 13:00 bude poprvé konat procházka **Po trase metra D**, která bude kombinací návratů do minulosti a pohledů do budoucnosti. Budeme si totiž představovat neokoukané pražské čtvrti **Krč a Lhotka**, které nabízejí zajímavou secesní i meziválečnou zástavbu **ve vilových koloniích, ale i lesní divadlo, zámek a další zajímavosti.** Kromě toho jsou to také místa, která v nejbližších letech projdou v souvislosti s výstavbou metra D výraznou proměnou. Těšit se tak můžete na vizualizace a možnost unikátní osobní zkušenosti s místy, na která až přijdete za pár let, budou vypadat úplně jinak. Více informací včetně fotek z trasy naleznete [v samostatném představení procházky na webu Prahou jinak](#).

OBČASNÍK PRAHOU JINAK

VYDÁNÍ ČÍSLO 6/2026

Další podrobnosti o činnosti Prahou jinak naleznete na facebooku, instagramu, Slevomatu, ale především na webových stránkách Prahou jinak, pod ikonkami naleznete proklikávací odkazy.

PRAHOU

JINAK

